

Een grenzeloze samenwerking op de overgang van water en land

Manifest

De zee heeft Waterpoort gemaakt tot wat het is: een prachtig deltagebied vol polders, dorpjes, kreken en rivieren, forten en natuur. De Deltawerken hebben ons afgesneden van onze natuurlijke dynamieken en we zijn de zee kwijt geraakt.

Wij willen haar terug. Om de zilte lucht te kunnen ruiken en de oesters te kunnen proeven. Maar vooral omdat het essentieel is voor de toekomst van ons gebied. Waterpoort is de poort en de schakel in de delta, een gebied om trots op te zijn. In dit manifest laten wij zien welke steen wij bijdragen.

Perspectief Waterpoort

Verbindingen

Het dynamische karakter van de delta is weer terug. De overgangen van land en water bieden veel kansen voor wonen, recreatie en natuurontwikkeling. De verbindingen over land en over water tussen het blauwgroene hart en de rode schil van de delta zijn essentieel voor de scheepvaart, het woonwerkverkeer en het toerisme.

Gezicht weer naar het water

De regio heeft het gezicht weer naar het water gericht. Sterker gezegd: de ontwikkeling wordt gevoed en gestuurd vanaf het water. Het water van het zoute Volkerak-Zoommeer (VZM), van de kreken en de Brabantse rivieren is een bindende factor en een stuwende kracht. Een gezond regionaal en verbonden watersysteem is de katalysator voor economische, ecologische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling.

Het beste van drie provincies

Waterpoort combineert het beste van Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland. Van open wateren tot bourgondische gastvrijheid en van (militair) erfgoed tot afwisselende natuurbeleving.

Waterpoort combineert ook de groot-schalige agrarische en industriële activiteiten met een fijnmazig netwerk van recreatieve routestructuren en knooppunten voor de recreatieve rustzoeker en natuurbelever.

Familie van waterpoorten

Oude relaties tussen stad, water en ommeland zijn weer hersteld en nieuwe relaties zijn ontstaan. De oude kernen, forten en vestingwerken zijn weer 'waterpoorten'; toegangspoorten tot het open water en het stelsel van kreken en rivieren. Elke poort vertelt een eigen verhaal. En achter elke poort zijn streekeigen kwaliteitsproducten te krijgen, die te maken hebben met het water. In samenwerking met de Brabantse Wal en de Zuiderwaterlinie ontstaan aantrekkelijke arrangementen. Goed bereikbare aanlegplaatsen en havens, gecombineerd met goede faciliteiten voor kort en lang verblijf, werken als een magneet voor (water)recreanten uit noordwest Europa.

Verrassende contrasten

Waterpoort profiteert enerzijds van de ligging in het overgangsgebied van zoet, voedselrijk rivierwater naar zout, voedselarm deltawater en anderzijds van de ligging op de gradiënt van de hoge, droge, bosrijke zandgronden naar de lage, natte, weidse kleigronden.

Waterpoort maakt dit dynamische karakter productief in de vorm van unieke toeristisch-recreatieve arrangementen en innovatieve agrarische (streek-)producten.

Een eigen agenda

Waterpoort vormt de kern van een nieuwe gebiedsontwikkeling, waarvan de buitengrenzen niet vast staan. De bewoners, ondernemers en overheden van de kernen rond het VZM slaan de handen ineen om samen de identiteit en de kracht van het gebied zichtbaar te maken. En ze gaan samen in gesprek met vertegenwoordigers van specifieke sectorale belangen, zoals waterveiligheid, energie, landbouw, economische innovatie en toerisme. Want ze weten dat niemand anders de belangen van het gebied kan behartigen. De mensen in het gebied moeten zelf de passende, samenhangende en duurzame ontwikkeling tot stand brengen. Dat betekent een omkering van processen: niet langer reageren op wat anderen hebben bedacht of besloten; maar formuleren wat je zelf belangrijk vindt.

Projecten Waterpoort

Waterpoort heeft tal van projecten in ontwikkeling en uitvoering volgens de methode van 'waardierend vernieuwen'. Waar een plaatsaanduiding mogelijk is, vindt u het projectnummer op de kaart. De verantwoordelijke partij staat tussen haakjes aangegeven evenals een link naar de waterwaarden op de volgende pagina's.

1. Bergen op Zoom aan de Delta

Een zoute Binnenschelde en dus een zout VZM als voorwaarde voor ontwikkeling van de stad aan het water en hierdoor substantiële verbetering van de leefbaarheid. (Bergen op Zoom, Waterschap Brabantse Delta en Noord-Brabant, 3)

2. Fort Sabina en de Stelling van Willemstad

De Stelling van Willemstad (als onderdeel van de Zuiderwaterlinie en de Erfgoedlijn Goeree-Overflakkee) is een basis voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat om de vesting Willemstad en de forten Prins Frederik, Buitensluis, Bovensluis, De Hel en Sabina. (Moerdijk, Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland en Noord-Brabant, 3)

3. Waterpoortfestival De Verbinding

Rondreizend festival langs gemeenten, gebruikmakend van bestaande evenementen om het verhaal van Waterpoort te vertellen. Dit draagt bij aan de promotie van het Waterpoortgebied, de regionale ontwikkeling, positieve beïnvloeding van het culturele klimaat en de economische spin-off. Kernproject voor de branding van het gebied. (Noord-Brabant, 3)

4. Duurzame verbindingen

Sluiten van kringlopen door samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, burgers, onderwijs en overheid. Meer rendement voor iedereen. (Noord-Brabant, 2)

5. Een vitaal achterland

Meer bestemmingen, betere recreatiemogelijkheden, realiseren van ecologische doelen en verhoging van de leefbaarheid van de kleine kernen in het achterland bij een zout VZM. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de voormalige scheepswerf De Roterij in Stampersgat en uitspanning Gastel Sfeer in Oud Gastel. Zij zijn 'waterparels aan de kralensnoeren' van de zoete Brabantse rivieren Mark, Dintel en Vliet. (Halderberge en Steenbergen, 1 en 3)

6. Een robuust watersysteem

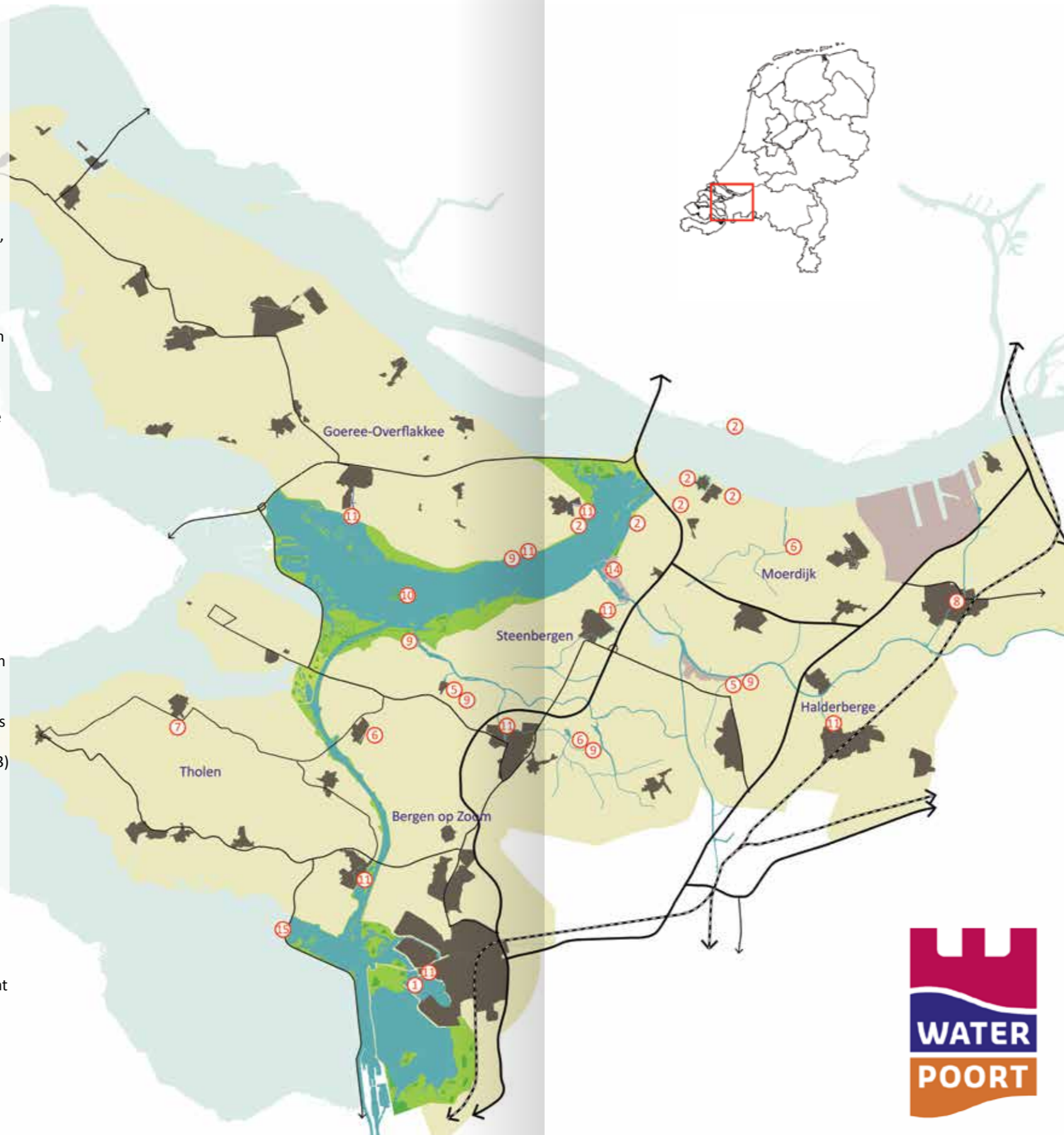
Cruislandse kreken, Rietkreek en Tonnekreek als vliegwiel voor realisatie van de Krekensie. (Noord-Brabant, Waterschap Brabantse Delta en de Regio West-Brabant, 1 en 4)

7. Branding en verbreding van de landbouw

Veiling St Annaland, De Meestof, boerenboodschappenroute en Waterpoortmenu als bijdrage aan branding en economische verbreding van de landbouw. (Noord-Brabant en Tholen, 1 en 3)

8. Roode Vaart

Dit project is een toonbeeld van ruimtelijke kwaliteit door de schalen en sectoren heen, proeve 'van samen uit, samen thuis' en concrete stap voor realiseren robuuste zoetwatervoorziening. (Moerdijk, 1, 3 en 4)

9. Samen waarde creëren

Benedensas, Cruislandse Kreken, Roterij, Galathese Haven en De Schapenput als proces-voorbeelden voor waardecreatie door burgers, overheden en ondernemers. (Noord-Brabant, 3)

10. Noordplaat

Het eerste eiland in het Volkerak waar je kunt aanleggen en verblijven. Koploperproject in het realiseren van een eilandrijk in het Volkerak. (Tholen, 1, 3 en 4)

11. Familie van Waterpoorten

Waterpoort aantrekkelijker maken als verblijfslocatie en als uitvalsbasis naar het open water en het achterland: havenkanalen Ooltgensplaat, Oudenbosch en Oude Tonge, Galathese Haven, Stadhaven Steenbergen, havenkanaal Dinteloord, havenkanaal Oudenbosch, Waterschans Bergen op Zoom en de vesting Tholen. (Noord-Brabant, gemeenten en investeerders, 3)

12. Arrangement jachthavens en watersport

De jachthavens rondom het VZM werken samen om de recreatieve kwaliteit van dit gebied beter bekend te maken bij de bezoekende toeristen. Doel is om Waterpoort van een doorgangsgedebied op te waarderen naar een verblijfsgebied. (Noord-Brabant, jachthavens en watersportverenigingen, 3)

13. Regionale keringen

Het waterschap gaat in de komende jaren circa 100 km van de regionale waterkeringen aanpassen. Dit is het gevolg van de inzetmogelijkheid van de waterberging op het VZM en vanwege de aanpassing van de veiligheidsnormen. Het waterschap gaat hierbij belangen van burgers betrekken en recreatieve kansen benutten. (Waterschap Brabantse Delta, 3, 4 en 6)

14. Maritiem Dintelmund

Transformatie van bedrijventerrein Dintelmund naar een meer maritiem georiënteerd cluster dat beter past bij de gewenste ontwikkeling van functies aan de monding van de Dintel in het Volkerak. (Moerdijk, 5)

15. Vergroting capaciteit Bergse Diepsluis

De Bergse Diepsluis is de verbinding van het Zoommeer met de Oosterschelde. Door de capaciteit te vergroten wordt de toegankelijkheid van Bergen op Zoom, Tholen, Zeeuwse wateren en de Brabantse Wal verbeterd. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijker aanbod voor toerisme door de combinatie van water en land. (Tholen en Bergen op Zoom, 3)

16. Fiets- en wandelpadenstructuur

Waterpoortboulevard en de Blauwe Lijn als een afwisselende en grotendeels langs het water gelegen fietspad om het Volkerak-Zoommeer. (de 3 provincies, 3)

Waterwaarden

1. Productie door water

De combinatie van zoet en zout lijkt zichzelf sinds het midden van de jaren '80 uit te sluiten, mede vanwege de hoogwaardige landbouw met het zoete water. We zijn er van overtuigd dat zoet en zout elkaar kunnen versterken.

Doel: meer rendement voor de landbouw door een robuust zoetwatersysteem en tegelijkertijd nieuwe kansen voor de visserij en de schelpdiersector in het open, zoute water.

2. Regionale economie

Met name de grotere industriële bedrijven en de landbouw willen meer rendement uit de vestigingsplek halen. Samenwerking die gericht is op waardecreatie op lokaal en regionaal niveau. Dit vergroot de kracht en vitaliteit van de regionale economie.

Doel: voor zowel de industrie (chemisch, agrofood en maritiem) als de landbouw gaan we voor succesvolle samenwerking tussen een cluster van bedrijven met de omgeving op één of meerdere stromen. Bij de industrie mikken we in ieder geval op samenwerking op het vlak van energie, omdat hiermee veel geld gemoeid is dat het gebied uit stroomt. Ook het regionaal sluiten van andere kringlopen biedt kansen. Voor de landbouw richten we ons op de samenhang van betere bedrijfsvoering, natuur- en landschapontwikkeling en de ontwikkeling van andere economische dragers zoals recreatie, toerisme en streekproducten.

3. Wonen, werken en verblijven

Water zorgt sinds jaar en dag voor inkomsten en ontspanning voor mensen die in het gebied wonen, werken of recreëren. Het water van het VZM nodigt nu niet uit tot een verblijf door de slechte waterkwaliteit en een gebrek aan bestemmingen. De relaties tussen stad, water en ommeland, die door de Deltawerken zijn verstoord, willen we via 'waterpoorten' herstellen. Dat zijn toegangspoorten tot het open water en het stelsel van kreken en rivieren.

Doel: het gebied beter zichtbaar en beleefbaar (regiobranding) maken via goede verbindingen met andere gebieden in de Delta, de Brabantse Wal en de Zuiderwaterlinie. Een duurzaam goede waterkwaliteit in het VZM, vergroting van het aantal bestemmingen, verbeteren van de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de overgangen van water en land. Substantieel meer overnachtingen in het gebied, met toename van meerdaags verblijf en het gemiddelde bestedingsniveau.

Het gebiedsperspectief van Waterpoort is een vergezicht dat dient als inspiratiebron. Een uitnodiging en uitgestoken hand aan partijen om aan mee te werken. Het perspectief verbeeldt de ontwikkeling 'die al in het gebied besloten ligt'. Het zoomt in op de kleine maar betekenisvolle details én zoomt uit naar het grote verhaal.

Om gezamenlijk invulling te geven aan het perspectief voor Waterpoort hebben we doelen geformuleerd die passen bij het karakter van het gebied: de Waterwaarden.

4. Natuur: kreken, slikken en gorzen

Het zoete water levert via het stelsel van rivieren en kreken een bijdrage aan de waardevolle natuur in het gebied. Deze waarde kan nog groter worden door meer diversiteit en een meer natuurlijke invulling.

Op Europese schaal bezien zijn deze brakke overgangsgebieden zeer uniek. Een zout deltawater zal voor natuur en menselijk medegebruik veel waardevoller zijn omdat het een bijdrage levert aan de ontwikkeling van zoute onderwater-ecosystemen. Op land ontstaan zoet-zoutovergangen die een belangrijke bijdrage leveren aan het leefgebied van vogels en vissen. Versterking van de nu nog kwetsbare deltanatuur zal er ook toe leiden dat de 'ontwikkelruimte' voor medegebruik en economische initiatieven toeneemt.

Doel: Vergroting van het oppervlak intergetijdengebieden en het realiseren van een robuust zoetwatersysteem als uitwerking van de krekennisie West-Brabant in de periode 2015-2030.

5. De as Rotterdam-Antwerpen

De vaarwegen en sluiscomplexen in Waterpoort zijn van grote waarde voor de scheepvaart. Moerdijk en Bergen op Zoom fungeren als belangrijke hubs binnen het havencomplex van de Delta. Vanuit de volwaardige zeehavens van Moerdijk leiden transportverbindingen naar het achterland via weg, water, spoor en buisleidingen.

Met de openstelling van de A4 tussen Bergen op Zoom en Dinteloord in 2015 wordt de verbinding tussen Antwerpen en Rotterdam sneller en directer. Zo wordt het gebied beter bereikbaar en toegankelijk voor mensen uit Vlaanderen en de Randstad. Een dynamisch VZM fungeert als vliegwiel voor de spin-off van de nieuwe A4 en andersom.

Doel: VZM en Schelde-Rijnkanaal als ontwikkelas voor scheepvaart moet ten minste op peil blijven en de directe waarde voor het gebied wordt vergroot door ontwikkeling van de maritieme sector. Gebied beter bereikbaar en toegankelijk maken voor een grotere groep potentiële werknemers, toeristen en recreanten met behulp van de doortrekking van de A4.

6. Meer ruimte voor waterberging

Het VZM wordt ingezet voor waterberging, waardoor Dordrecht en de Randstad droge voeten kunnen houden. Het zou goed zijn als er, naast het VZM, ook in de Grevelingen tijdelijk rivierwater kan worden opgeslagen in de zeldzame situatie dat de grote rivieren veel water afvoeren. Dit vermindert de impact van waterberging op de omgeving van het VZM. De gekoppelde bekkens maken het Deltasysteem ecologisch en hydrologisch nog robuuster. Dit biedt ook extra bescherming voor het (deels buitendijks gelegen) industrieterrein Moerdijk.

Tegelijkertijd wordt in de Brouwersdam een getijdencentrale gebouwd die eventuele grote hoeveelheden rivierwater naar de Noordzee kan pompen.

Doel: het Volkerak als waterbergingsgebied laten dienen in combinatie met waterberging op de Grevelingen. Hierdoor ontstaan elders lagere waterstanden (1,5 meter in plaats van 2,3 meter).

Lerend werken

Waterpoort stimuleert nieuwe ontwikkelingen met de kwaliteiten en potenties die al in de streek aanwezig zijn. Het gaat erom dat je als burger, ondernemer, ambtenaar of bestuurder je eigen belang formuleert, initiatief neemt en anderen zover krijgt jou te steunen. Dat moeten we met zijn allen oefenen. Waterpoort zorgt voor de infrastructuur, de communicatie en het ontsluiten, vasthouden en hergebruiken van gebiedskennis.

Regionaal loket en atelier

Voor de gezonde ontwikkeling van Waterpoort hebben we ondernemers en burgers nodig die initiatieven nemen en actief aan de slag gaan. Het loket biedt initiatiefnemers snel duidelijkheid of iets wel of niet kan. Daarnaast helpen we kansrijke initiatieven verder met Waterpoortateliers en Innovatieteams.

Bewonerscafés

Ontwikkelen doe je samen, in een open setting.

Waterpoort Academy

Nieuwe vaardigheden leren aan de hand van de eigen praktijk is de idee achter de Masterclasses Gebiedsontwikkeling. Hoe is je eigen belang aantrekkelijk voor anderen?

Cursus Gastheerschap

Geen betere promotie van de streek dan door mensen uit die streek zelf, gepassioneerd en met veel kennis van het gebied.

Verbinding met onderwijs en bedrijfsleven

Provincie Noord-Brabant

